

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

60. An matrimonium inter absentes contractum per Procuratorem, vel per literas coram Parocho, & testibus, sit Sacramentum? Et infertur contrahentes sub peccato mortali teneri curare, vt sint in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

regula illa, Quod parum distat, &c. non habet locum in taxatis a iure. Id verò, quod addit Sancius, nempe sufficere vltimum diem, quo dicti anni præscripti complentur, esse inchoatum, falsum est, vt optimè Basiliius. quia quouisque sit completus, dicta ætas non est mathematicè completa, neque in indiuisibili consistens. Ita Hurtadus. Vnde puto vtramque sententiam probabilem esse etiam per Doctores, quos ego adduxi in 3. part. tract. 4. resol. 277. quos omninò videbis.

3. Non desinam tamen hie adnotare Rebelleum lib. 3. qu. 16. sect. 2. n. 16. docere ad valorem matrimonij non requiri, vt dicta ætas sit mathematicè completa. sed moraliter, vt quando contrahentes ab ea distarent per vnum, aut alterum mensum, qui vulgariter finis anni dicitur, quod enim parum distat, nihil distare videtur, sed in hoc nimis largè loquitur Rebelleum, vt optimè obseruat Naldus, in summ. verb. atus, num. 1.

RESOL. LVIII.

An filius teneatur contrahere matrimonium, quod pater promissit, aut præcepit?

Et notatur licite filios posse inire hoc, vel illud matrimonium, parentibus inuitis, aut resistens; erit tamen illicitum contrahere matrimonium, illis non certioribus factis.

Et cursissime docetur parentes non posse exheredare filios, neque eis dotem negare, quia contrahunt matrimonium, illis inuitis.

Et aduertitur parentes, qui coactione sufficienti ad mortale compellunt filios ad matrimonium, non incurere excommunicationem latam in Tridentino, sess. 24. cap. 9.

Et an Tridentinum loquatur tantum de Dominis temporalibus, & Magistratibus habentibus iurisdictionem in foro exteriori seculari, & neque Parochus, neque Episcopus si compellerent ad matrimonium, in dictam excommunicationem non incurerent.

Imò, neque Reges & Imperatores, quamuis habeant dictam iurisdictionem. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 132.

docet parentes non posse exheredare liberos, neque eis dotem negare, quia contrahunt matrimonium ipsis inuitis.

4. Non desinam tamen hie adnotare parentes, qui coactione sufficienti ad mortale compellunt filios ad matrimonium, non incurere in excommunicationem latam in Tridentino sess. 24. cap. 9. Ita contra Lopez & Albornos docet Sanchez, de matrim. tom. 1. lib. 4. disp. 22. Coninch de Sacram. disp. 28. dub. 5. & alij, quia Tridentinum loquitur tantum de dominis temporalibus, & Magistratibus habentibus iurisdictionem in foro exteriori seculari, vnde neque Parochus, neque Episcopus si compellerent ad matrimonium, in dictam excommunicationem incurerent, quia non habent iurisdictionem in foro externo seculari. Ita etiam Hurtado diff. 8. n. 29. Imò neque Reges & Imperatores, quamuis habeant dictam iurisdictionem, quia isti exprimi debent vt exprimuntur in eodem Tridentino sess. 22. de reform. cap. 11.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Ref. 223. §. Notandum est, in fine, & pro dote, hie supra in Ref. 45. §. Quibus. Et sup. contento in hoc vlt. §. Non desinam infra in Ref. 141. §. vlt. in principio.

RESOL. LIX.

An filius peccet mortaliter, si non ducat dignam, quam pater vult, sed aliam ducat aequè dignam?

Et notatur filium Magnatis, quem pater non vult alere, secundum qualitatem personæ, non peccare mortaliter, si inscio aique inuito patre feminam diuitem, & nobilem ducat genere aliquantulum inferiori. Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 21.

§. 1. Peccare mortaliter asserit Fagundez in Decalog. tom. 1. lib. 4. cap. 4. n. 4. vbi sic asserit. Ego illam opinionem sequor, quatenus asserit esse peccatum mortale filium contrahere contra voluntatem, & consensum Patris: quia in re graui ei non obedit, & aliunde Pater aequè dignam, & diuitem ei ducendam proponit, ac illam, quam filius sponte sua elegerat. Ita ille.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Ref. præterita, & vide etiam §. eius primæ not.

2. Sed ego olim in facti contingentiæ negatiuæ sententiæ ad hæsi, quam tueretur Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 4. disp. 23. num. 10. cui adde nouissimè Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 2. n. 13. vbi sic ait. Dico filium teneri patrem consulere, si commo- dè fieri potest, & non longè abest, aut finon timer malitiosè impedimentum; non tamen tenetur consilium sequi, nisi ducat indignam: at si ducat dignam, non tenetur sequi Patris voluntatem, ita Trullench. Vide etiam Toletum in summa lib. 5. cap. 1. n. 6.

3. Notandum est etiam hie obiter, quòd Fagundez vbi supra, n. 5. faceret filium Magnatis, quem Pater non vult alere secundum qualitatem personæ, non peccare mortaliter, si inscio, ac inuito parente feminam diuitem & nobilem ducat, genere aliquantulo inferiori.

RESOL. LX.

An matrimonium inter absentes contractum per Procuratorem, vel per literas coram Parocho, & testibus sit Sacramentum?

Et inferitur contrahentes sub peccato mortali teneri curare, vt sint in gratia illo tempore, quo Procuratores eorum nomine contrahunt.

Et notatur ætatem, & diuersitatem sexus nullius esse momenti in Procuratore; & ideo femina potest contrahere in tali casu matrimonium pro viro.

Etiamque aduertitur, quòd Procurator nõ debet excedere suum mandatũ, alioquin matrimonium est nullum. Et cursim docetur, quòd dicta Procuratio nõ est necesse.

H h 3 26

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Resol. 243. §. 6. in fine, & hie infra lege doctrinam Resol. leg.

§. 1. Affirmatiuè respondet Cardinal. Bellarmin. lib. 1. de matrim. cap. 19. Rebelleum, & Nauartus penes Hurtadum vbi infra, dummodo filius non eligat meliorem statum, & quòd matrimonium a patre promissum, aut præceptum non sit filio indignum, & hoc deduci videtur ex cap. 1. de despons. impub. vbi dicitur, postquam filius ad perfectam ætatem peruenerit, omnino debet hoc implere.

2. Sed mihi contraria sententia magis placet, quam tueretur Hurtado tract. de matrim. disp. 6. diff. 9. num. 32. cum Riccardo, Sanchez & Coninch penes ipsum, qui rationes pro hac firmanda sententia adducit, & rectè respondet ad supra citatum cap. 1. nam illa verba omnino debent à glossa & aliis communiter exponi de debito honestatis, non autem præcepti, seu obligationis.

3. Notandum est etiam contra Bellarminum, Rebelleum, & Sotum licite filios posse inire hoc, aut illud matrimonium parentibus inuitis, seu resistens; erit tamen illicitum contrahere matrimonium illis non certioribus factis, nisi quando filij timent parentes iniuste impedituros dictum matrimonium, aut quando adest rationabilis causa occultandi parentibus matrimonium, & hæc omnia docet Hurtado loco cit. difficul. 10. num. 35. & 36. cum Sanchez, Coninch, & Valquez, vbi etiam

Sup. hoc in Resol. 1. not. præterita à §. 3. & legq. & vide etiam Ref. 1. not. præterita.

ut efficiatur coram Parocho ac vestibus, licet coram dictis postea sit intendendum matrimonium?
Idem, quod dictum est de matrimonio per Procuratorem contracto, dicendum est, si per literas contrahatur? Ex part. 3, tr. 4, Ref. 249, alias 250.

Sup. hoc est eodem Rebellio infra in Ref. 118, §. 2 post medium, à v. Etideo.

§. 1. **N**egativam sententiam docet nouissimè Guilielmus Estius in 4. sent. dist. 19, §. 5. & Franciscus Syluius in 3. part. D. Thoma quest. 42, art. 1. quest. 3, concl. 2, qui citat Caietanum, Victoriam, & Canum. Et ratio est, quia sicut collatio Sacramenti est actio personalis, ita eius receptio est personalis passio negatiuè; neque dici potest hoc esse matrimonium, vt ipse contractui, peculiare, quia præter naturam contractus etiam habet rationem Sacramenti, quod prouide similiter, vt alia Sacramenta, requirit, vt minister applicet formam ad materiam in subiecto præsentem. Confirmatur, etiam si penitentialis absolutio sit iudicialis, possit autem aliquis iudicialiter absoluti etiam si sit absens; quia tamen est Sacramentum, non potest in absentem proferri. Deinde sequeretur alioquin, quod Sacramenta conferant gratiam absenti, & sic occupatio circa alia, vt nec ipse de Sacramento cogitet, nec circa ipsum fiat actio sacramentalis.

2. Sed contrariam sententiam docent Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez de matrim. tom. 1, lib. 2, disp. 11, §. 2, num. 20, quibus ego addo Villalobos in summa tom. 1, tract. 13, diff. 9, n. 3. Ioan. de la Cruz in direct. part. 2, de matrim. ante quest. 1. Basilium Pontium de matrim. lib. 1, cap. 10, n. 2. Valentiam tom. 4, disp. 10, quest. 1, punct. 6. Coninch de Sacram. disp. 2, 4, dub. 2, concl. 5, num. 23, & alios, vnde inferunt supra dicti DD. contrahentes sub peccato mortali teneri curare, vt sint in gratia illo tempore, quo procuratores eorum nomine contrahent, ne Sacramentum viuorum in peccato mortali suscipiant; secus de procuratoribus, qui alieno nomine agunt, nec vllum Sacramentum suscipiunt.

3. Quid ego sentiam, dicam breuiter cum Rebellio part. 1, lib. 2, §. 5, concl. 2, num. 9, quod est valde probabile sit, matrimonium inter absentes contractum, non posse esse Sacramentum nouæ legis, seu gratiæ; sine periculòque defendi posse videatur, omnem collationem, receptionemque cuiusuis Sacramenti exigere præsentiam conferentis, ac recipientis, vt habet prior opinio; attamen posterior tenenda est, vt communiior, ac securior, que absolutè ait, esse Sacramentum, si videlicet contrahentes intendunt saltem implicitè, facere Sacramentum; id autem intendere sunt censendi, quoties intendunt quod Ecclesia intendit in coniugandis fidelibus.

4. Et licet Villalobos in summa tom. 1, tract. 13, diff. 9, num. 3, optimè afferat: [Que hazen bien los contrahentes, que despues en presencia se bueluen à casar para quitar escrupulos, porque el matrimonio por la parte que tiene de contracto, se puede repetir à manera de los demás contratos, y no se reyteta aquel Sacramento, porque esto solo es confirmat el contrato, y no hazerle de nuevo.] Vnde sic faciendo si fortè non receperunt Sacramentum, postea illud recipiant; attamen ego puto cum Rebellio vbi supra, 10, quod tam Sacerdos, quam contrahentes, cum in facie Ecclesiæ iterum iunguntur, ad faciendas solemnitates omittas, implicitè hoc facere saltem intendunt; siquidem rem, vt de iure licet, peragere volunt, quod est valde notandum ad tollendos scrupulos.

Sup. hoc infra in Ref. 91, §. Ex his.

5. Notandum est tamen hic cum Syluius, & Pontio, & aliis vbi supra, diuersitatem sexus nullius esse momenti in procuratore, cum sit tantum instrumentum ministrans verba, quibus contrahitur ma-

rimonium, & ideo femina potest contrahere in tali casu matrimonium pro viro.

6. Notandum est etiam, quod procurator non debet excedere suum mandatum, alioquin matrimonium est nullum; [Mas non obstante esto, ait Villalobos vbi supra, n. 2, aunque en el poder le digan que contrayga guardando la forma del Concilio Tridentino, si hizo al contrario sin moniciones, con todo vale; por que tambien valdría, si el mismo, que da el poder, le hiziera assi.] Ita ille, qui etiam absenti, [Que se puede dar poder al procurador, aunque no sea con escritura, ni tan poco es necesario, que sea de edad determinada.] Nota quòd dicta procuratio non est necesse, vt efficiatur coram Parocho, ac vestibus; licet coram prædictis postea sit intendendum matrimonium.

7. Idem quod dictum est de matrimonio per procuratorem contracto, dicendum est, vt notat Barbosa in collect. tom. 4, part. 2, decreti, causa 30, quest. 5, nec illud, num. 2, cum aliis communit, si per literas contrahatur, & ad hoc efficiendum à Villalobos vbi supra, diff. 10, n. 2, faciles viæ præbentur, [La vna, si el que escribe la carta, es un mensajero con ella, dándole poder à el, & otra persona, que en su nombre acete el contrato, lo qual no solo sería contraher por carta, sino presentarse con ello por procurador. La segunda materia es (sic) hic est modus facillimus] que in carta elicitur, que desdè entones aceta la tradición, que la otra parte le hiziere, y si leyda la carta delante del parrocho y testigos, da su consentimiento, la otra parte, y es el matrimonio vale, y este modo es facil.] Notentur hæc, quia in praxi possunt non semel accidere.

RESOL. LXI.

An Procuratore misso ad contrahendum, si mandatus in amentiam incidat, matrimonium sit validum?
Ex quo inferitur, quòd Baptismus furie temporæ acceptus, petitus ante furiam validus est?
Idem est in Sacramento Penitentia, quòd petiti ab absoluti, qui ante amentiam dedit signa contritionis?
Ex part. 3, tr. 4, Ref. 248, alias 249.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Sanchez de matrim. tom. 1, lib. 2, disp. 11, n. 12, vbi sic ait. Hoc inferitur si procuratore misso dans mandatum in amentiam incidat, & talis persueret dum procurator nomine suo contrahit, valere matrimonium, manet enim virtute prior consensus, cum reuocatus non sit: sicut Baptismus furie tempore receptus, petitus ante furiam, validus est, ex cap. maris de Baptismo, sicuti, si tunc temporis esset dormiens, valeret matrimonium. Ita Sanchez.

2. Sed hæc sententia displicet Basilio Pontio de matrim. lib. 2, cap. 15, num. 14, quia pro forma, & causa contractus est consensus. Ergo nullum est matrimonium: adde si moreretur mandans, eo tempore nihil ageret procurator, ipsa enim morte cessaret consensus. Ergo etiam amentia, que æquiparatur morti, quoad consensus: in quo videtur longè diluersam esse rationem de mandato, si in amentiam incidat, aut si dormiat, ille enim incapax est habendi consensus, hic verò minimè. Neque simile est, quòd Baptismus petitus ante amentiam, validè conferatur in amentia. Nam vt Baptismus effectum habeat, satis est voluntatem præcellisse, neque reuocari, eo enim ipso posita materia ponitur effectus: in matrimonio necessarius est consensus persuerans, etiam in ipso fieri contractus, quia consensus per verba expressus, vel signa est forma matrimonij. Idem